

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prohlídka obydlí dlužníka v oddlužení

V dílně Ministerstva spravedlnosti ČR aktuálně vzniká návrh prováděcí vyhlášky k insolvenčnímu zákonu, který (mimo jiné) upravuje povinnosti insolvenčního správce při prohlídce obydlí dlužníků. Povinnosti provést prohlídku obydlí dlužníků v oddlužení a jejich smyslu se věnuje tento článek.

Jednou z nejdůležitějších povinností insolvenčního správce v insolvenčním řízení je zcela jistě povinnost zjistit majetek dlužníka, který patří do majetkové podstaty a sepsat jej do soupisu majetkové podstaty. Dle ustanovení § 211 odst. 1 insolvenčního zákona je východiskem zjišťování majetkové podstaty seznam majetku, který je dlužník povinen předložit současně s insolvenčním návrhem, případně na základě rozhodnutí insolvenčního soudu. V odst. 2 téhož ustanovení je pak stanoveno, že insolvenční správce nebo předběžný správce provede vlastní šetření o tom, zda do majetkové podstaty nepatří i jiné věci, práva, pohledávky a majetkové hodnoty než ty, které dlužník uvedl v seznamu majetku. V praxi toto šetření insolvenční správce provede ohledně nemovitého majetku zpravidla nahlédnutím do katastru nemovitostí, ohledně vozidel dlužníka dotazem na registr vozidel, ohledně finančních prostředků dotazem na finanční instituce apod. Pokud jde o movitý majetek dlužníka, je několik cest, jakými může insolvenční správce šetření o tomto majetku provést. Kromě možnosti předvolání dlužníka k prohlášení o majetku je to zejména prohlídka obydlí dlužníka. V § 212 ukládá insolvenční zákon dlužníkovi povinnost umožnit insolvenčnímu správci přístup na všechna místa, kde má umístěn majetek náležející do podstaty. Je-li to potřebné, zejména neposkytuje-li dlužník insolvenčnímu správci součinnost potřebnou ke zjištění a zajištění majetkové podstaty, může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce nařídit prohlídku bytu, sídla a jiných místností dlužníka, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má dlužník svůj majetek; za tím účelem je insolvenční správce oprávněn zjednat si do bytu nebo do jiné místnosti dlužníka přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít.

V insolvenčním zákoně není povinnost provést prohlídku obydlí dlužníka zakotvena výslovně a názory na problematiku, zda je prohlídka obydlí dlužníka insolvenční správce povinen vždy provést, se různí. Odpověď na tuto otázku měla dát tzv. akreditační novela insolvenčního zákona, která nabyla účinnosti dne 1.7.2107. Návrh této novely ve svém původním znění měl na konec prvního odstavce § 209 insolvenčního zákona doplnit větu: „Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, je insolvenční správce povinen vykonat prohlídku obydlí dlužníka a nemovitých věcí patřících dlužníkovi a učinit o tom obrazový záznam; splnění této povinnosti může zadat znalci v souvislosti s jejím oceňováním.“ Proti tomuto záměru se ohradila řada připomínkových míst[1]. Vytýkáno kupříkladu bylo, že povinná prohlídka obydlí insolvenčním správcem bude zvyšovat náklady insolvenčního řízení a dále, že dlužník je dostatečně motivován pro uvedení správných a úplných informací o svém majetku tím, že v případě zatajení může být jeho návrh posouzen jako nepoctivý a oddlužení mu může být zrušeno. Proti úpravě pořizování audiovizuálních záznamů z bytu dlužníka se pak postavil i Úřad pro ochranu osobních údajů[2]. K výše popsané novelizaci ustanovení § 209 insolvenčního zákona tak nakonec nedošlo.

Přestože výslovná povinnost provádět prohlídky dlužníkovy obydlí nebyla do insolvenčního zákona

nakonec vložena, připravuje Ministerstvo spravedlnosti ČR aktuálně vyhlášku, která povinnost insolvenčního správce provádět prohlídku obydlí dlužníka upravuje. Jedná se o netrpělivě očekávanou vyhlášku o *personálním a materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce*. Přestože přechodné ustanovení tzv. akreditační novely stanoví, že se insolvenční správce musí této vyhlášce přizpůsobit nejpozději do 1.7.2018, nebyla tato vyhláška dosud vydána. Dle posledního dostupného znění návrhu této vyhlášky[3] má insolvenční správce při zjišťování a soupisu majetkové podstaty postupovat svědomitě a s odbornou péčí, *jestliže zejména*

- a) *zjišťování majetkové podstaty zajišťuje osobní činností nebo prostřednictvím svých zaměstnanců,*
- b) *při prohlídce bytu, sídla a jiných míst, kde má dlužník umístěn majetek náležející do majetkové podstaty, porovnává skutečně zjištěný stav s údaji, které dlužník uvedl v seznamu majetku, a o případných rozdílech informuje insolvenční soud,*
- c) *v případě dlužníka, ohledně kterého je vedeno exekuční řízení, zjišťuje majetkovou podstatu také prostřednictvím součinnosti soudního exekutora, a*
- d) *podle možnosti při zjišťování majetkové podstaty pořizuje obrazovou dokumentaci, na niž odkáže v soupisu při označení majetku.*

Nad rámec úpravy prohlídky obydlí dlužníka právními předpisy je vhodné též uvést, že povinnost provést prohlídku obydlí dlužníka je místy insolvenčním správcům ukládána též usneseními insolvenčního soudu. Takto postupoval zejména Krajský soud v Ostravě[4]. Ze skutečnosti, že tato povinnost byla ukládána Krajským soudem v Ostravě převážně insolvenčním správcům se sídlem v jiných krajích a navíc byla doplněna zákazem se při provedení prohlídky nechat zastoupit zaměstnancem insolvenčního správce, se část insolvenčních správců domnívá, že důvodem pro nařízení těchto prohlídek není snaha o důkladné zmapování majetku dlužníka, ale snaha zneprůjemnit některým insolvenčním správcům působení v obvodu tohoto soudu.[5]

Zbývá se zamyslet nad tím, zda má provádění prohlídek obydlí dlužníka význam i v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením splátkovým kalendářem. Oddlužení splátkovým kalendářem je naprosto převažujícím způsobem řešení úpadku dlužníka. Představuje cca. 98 % všech úpadků řešených oddlužením. Při tomto způsobu řešení úpadku dochází ke zpeněžení majetku dlužníka v případech, kdy je majetek dlužníka předmětem zajištění a zajištěný věřitel dá ke zpeněžení pokyn. Nezajištěný majetek dlužníka se až na výjimky nezpeněžuje. Pokud má dojít ke zpeněžení zajištěného majetku, je jeho prohlídka insolvenčním správcem zcela jistě na místě neboť insolvenční správce by měl vědět, co zpeněžuje. Účelu prohlídky lze dle mého názoru docílit i tím, že prohlídku majetku provede osoba provádějící jeho ocenění, jak bylo uvedeno v prvním návrhu tzv. akreditační novely (viz výše). Pokud však jde o prohlídku nezajištěného movitého majetku nacházejícího se v obydlí dlužníka a ze seznamu majetku předloženého dlužníkem je zřejmé, že oddlužení může být řešeno toliko splátkovým kalendářem a nikoliv zpeněžením majetkové podstaty (neboť na první pohled je zřejmé, že hodnota majetku nebude v případě jeho prodeje umožňovat uspokojení nezajištěných věřitelů dlužníka v požadované míře), je lpění na prohlídce obydlí dlužníka v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení vymezenou v ustanovení § 5 písm. a) insolvenčního zákona. Jediným smyslem pro odůvodnění této prohlídky může být toliko argument, že by při prohlídce mohl insolvenční správce objevit majetek, který dlužník zatajil a tento majetek by byl v souladu s ustanovením § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona dlužník povinen vydat insolvenčnímu správcovi ke zpeněžení. Ve své praxi jsem provedl řadu prohlídek obydlí dlužníka a žádný hodnotnější majetek (tzv. zlaté vejce) jsem nikdy neobjevil. Důvody jsou patrně dva:

- 1) dlužník takový majetek nemá, nebo

- 2) dlužník takový majetek před návštěvou insolvenčního správce ze svého obydlí odklidil.

K situacím ad 2) dochází zejména proto, že insolvenční správce není oprávněn provést prohlídku obydlí dlužníka bez souhlasu dlužníka nebo bez nařízení prohlídky insolvenčním soudem. K nařízení prohlídky insolvenčním soudem je vyžadováno, aby byl dlužník nejprve insolvenčním správcem k umožnění prohlídky vyzván a prohlídku odmítl. Na rozdíl od soudního exekutora tak prohlídky prováděné insolvenčním správcem nejsou „přepadovkou“ a insolvenční správce není oprávněn si bez dalšího zjednat do obydlí dlužníka přístup. Je zřejmé, že pokud je dlužník o prohlídce obydlí dopředu informován, náležitě se na ni připraví.

Smysl prohlídek obydlí dlužníků při oddlužení se může změnit s připravovanou novelu insolvenčního zákona známou od názvem „nulové oddlužení“. Tato novela je široce diskutována jak politickou reprezentací, tak věřiteli, neziskovými organizacemi apod. Co však dle mého názoru nedůvodně stojí na okraji pozornosti je to, že návrh novely ve znění, které prošlo v legislativním procesu prvním čtením v poslanecké sněmovně, v podstatě ruší oddlužení čistě splátkovým kalendářem a zavádí toliko kombinovanou formu postihující jak budoucí příjmy dlužníka, tak jeho majetek. Novela tak může přinést podstatné zhoršení životního standardu dlužníků, neboť nezajištěný majetek, který jim je za současné právní úpravy při oddlužení plněním splátkového kalendáře zpravidla ponechán (např. automobil, televizor, počítač, mobilní telefon), jim může být dle předloženého návrhu odebrán a zpeněžen. To už je však téma na jiný článek.

Mgr. Petr Veselý,

advokát - insolvenční správce

[ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Široká 36/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055
e-mail: ak@zizlavsky.cz

[1] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[2] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[3] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[4] Viz např. usnesení č.j. KSOS 33 INS 17993/2013-B-3 dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[5] K tomu blíže Řeháček, O.: Postup předsedkyně KS Ostrava dlouhodobě porušoval zákon dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)